

Boeken

Regelmatig keert in de media de vraag terug of we nog wel genoeg vertrouwen hebben in de politiek. Anders geformuleerd: nemen onze volksvertegenwoordigers wel besluiten die door de burgers worden gedragen? Vooral tegenvallende opkomsten bij verkiezingen worden als maatstaf genomen om het oordeel te vellen dat het niet goed gaat met het vertrouwen. Na de opkomst van Fortuyn en het 'nee' tegen het referendum over het Europees grondwettelijk verdrag wordt zelfs gesproken over een zorgwekkende vervreemding tussen politiek en samenleving.

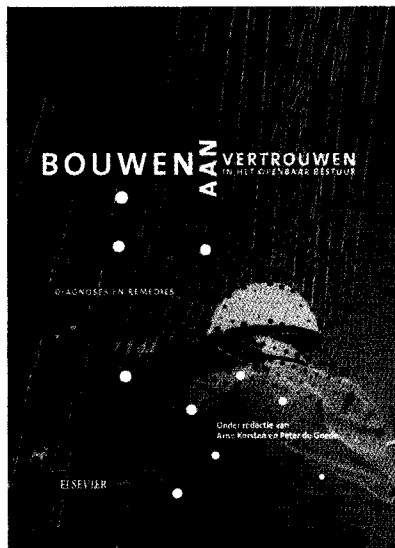
De Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) heeft de uitdaging aangenomen om eens wat fundamenteeler naar dat vertrouwen in de politiek te kijken. *Bouwen aan vertrouwen in het openbaar bestuur* is het resultaat. Een grondige studie, waarin wordt ingegaan op een aantal vragen. Waar hebben we het precies over? Is sprake van een structureel probleem of hebben we met een dip te maken?

Gaat het om vertrouwen in het zittende kabinet, het parlement, de politieke partijen, de ambtenaren, de Europese Unie of is er misschien wel een fundamenteel wantrouwen in de grondslagen van onze democratie?

Dan is het altijd goed ook naar het buitenland te kijken. We hebben, zeker de laatste tijd, nogal eens de neiging aan navelstaarderij te doen. Gelukkig wordt in het boek het begrip 'vertrouwen' ook ruimschoots vanuit een internationaal perspectief geanalyseerd.

Vragen en tegenvragen

Worden al bovenstaande en de vele andere vragen nu ook in de studie beantwoord? Ja en nee. Er worden antwoorden gegeven, ja, maar die geven weer aanleiding tot het opwerpen van nieuwe vragen of in enkele gevallen zelfs tot tegenspraak.

De vraag van de burger aan de politiek

Frank Hilterman

Bouwen aan vertrouwen in het openbaar bestuur, onder redactie van Arno Korsten en Peter de Goede.

Reed Business Information bv/Elsevier
Overheid, Den Haag,
isbn 978 90 35240247, prijs € 42,50.

Ik denk dat dat met een dergelijk onderwerp ook onvermijdelijk is. Maatschappijbeelden en posities die in de samenleving worden ingenomen, beïnvloeden natuurlijk de wijze waarop tegen 'vertrouwen' wordt aangekeken.

Dat betekent echter niet dat het boek daarmee aan kwaliteit inboet. Integendeel. Als ik de discussies in de media over dit onderwerp volg, constateer ik dat er maar wat wordt gespeculeerd. Zoals vaker in de sociale wetenschappen is het goed dat een en ander eens op een rijtje wordt gezet en methodisch wordt aangepakt. Dat maakt het mogelijk de discussie ook op basis van vergelijkbare uitgangspunten en feiten te kunnen voeren.

De diversiteit aan onderwerpen maar ook aan auteurs leidt er toe dat vanuit een breed perspectief naar het begrip 'vertrouwen' wordt gekeken. Er worden vele theorieën gepresenteerd en het is ondoenlijk hier alle te noemen. Daarvoor moet de lezer het boek echt zelf ter hand nemen. Ik kan het echter niet laten toch in te gaan op één element dat mijzelf erg aanspreekt – het sluit natuurlijk ook aan bij de wijze waarop ik er zelf tegen aankijk. Ik heb het over hoofdstuk 10, waarin wordt ingegaan op de emotionele uitdaging van de politiek. In de slotparagraaf van dit hoofdstuk wordt de Franse schrijver André Gide geciteerd: 'Een toestand van evenwicht is alleen aantrekkelijk als men op een koord balanceert; als men op de grond zit, is er niets wonderbaarlijks aan'. De auteur van dit hoofdstuk, Imrat Verhoeven, voegt daaraan toe: 'Het wordt tijd dat politici op het koord gaan staan en de balans tussen emoties en inhoudelijke argumenten proberen te vinden. Pas dan creëren ze meer kansen voor zichzelf om actief het vertrouwen van burgers te genereren.'

Vele invalshoeken

Arno Korsten en Peter de Goede zijn erin geslaagd een boek samen te stellen waarin het begrip 'vertrouwen in de politiek' vanuit velerlei invalshoeken wordt geanalyseerd. Daarmee vormt dit een goede basis voor verdere discussie en voor verder onderzoek. Een aanrader voor politici en journalisten die dagelijks met het vraagstuk worden geconfronteerd.

De recensent werkt bij de directie Europa van de VNG.